

Životné prostredie

REVUE PRE TEÓRIU A TVORBU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

ROČNÍK XXXVIII

6/2004

Obsah

P. Eliáš: Vynárajúce sa problémy životného prostredia	285
Mikuláš J. Lisický: Evolučná udržateľnosť: vynárajúci sa problém ochrany prírody	289
E. Reichrtová: Globalizáciou sveta pribúdajú problémy vo verejnom zdravotníctve	292
E. Romančíková: Metódy hodnotenia efektívnosti environmentálnych investícií	296
E. Tošovská: Vývoj zahraničného obchodu s environmentálnym zbožím v Českej republike ...	304
M. Jaďuďa: Urbánne pôdy v Bratislave a ich vplyv na životné prostredie	310
R. Cimbala: Energetika a životné prostredie	314
D. Matyáš, T. Kučera: Opuštene pohraničí – krajinný fenomén bývalých Sudet	320
Tribúna	
E. Ginter: O zdravotnom stave obyvateľstva nerozhoduje iba ekonomika a politický systém – kubánsky paradox	325
Kontakty	
M. Huba: Josef Vavroušek by práve oslavoval šesťdesiatku	328

Vynárajúce sa environmentálne problémy

Druhá polovica 20. storočia sa zapísala do histórie ľudstva mnohými nepredpokladanými závažnými problémami v životnom prostredí, ktoré vyžadovali naliehavé riešenie. Viaceré sa objavili nečakane a dostali označenie „ekologické krízy“. Mnohé z nich sa objavili už v dávnej minulosti, ale ich dôsledky pociťujeme až dnes (napríklad klimatická zmena). Niektoré problémy sú globálneho charakteru, ale majú regionálne alebo lokálne dôsledky, z iných, pôvodne prevažne lokálnych, sa stali regionálne a v súčasnosti nadobudli globálny charakter. Globalizácia sveta spôsobila veľký pohyb ľudí medzi kontinentmi, medzi rozvinutými a rozvojovými krajinami, pričom sa prenáša aj obrovské množstvo mikroorganizmov. Niektorí vedci označili vynárajúce sa infekčné choroby za hlavný zdravotný problém 21. storočia. Biotické invázie môžu viesť k homogenizácii flóry a fauny Zeme, čo by v konečnom dôsledku mohlo znamenať neschopnosť ekosystémov uspokojovať tovarmi a službami narastajúce požiadavky ľudskej spoločnosti.

Riešenie týchto problémov vyžaduje úsilie mnohých inštitúcií a obrovské finančné prostriedky, ktoré často chýbajú. Mohlo sa týmto krízam predísť? Aké problémy ľudstvo ešte čakajú? Ohrozia kvalitu života človeka, rozvoj ľudskej spoločnosti či, nebodaj, samotný život na planéte Zem? Vieme to odhadnúť? A budeme sa im vedieť vyhnúť? Alebo nájdeme spôsoby a prostriedky na ich riešenie?

Proroci, vizionári, fantasti, futurológovia i vedci mnohé problémy predvídali – od vojen a medziplanetárnych letov až po obrovskú katastrofu znamenajúcu zánik Zeme. Predikcie, vedecké predpovede s využitím moderných metód vrátane modelovania, sa čoraz častejšie využívajú na reálnejší pohľad do budúcnosti. Takto sa analyzujú aj problémy životného prostredia, ktoré by sa ešte mohli vynoriť. V tomto monotematickom čísle sme sa pokúsili niektoré z nich naznačiť.

Pavol Eliáš

Esej

- J. Šlahorová:** Nie je nás priveľa . 330

Aktuality

- P. Eliáš:** Invázie a invázne organizmy 283
SEKOS: Stanovisko ku kalamite v Tatrách 331
M. Dobrovodská: Projekt Rural-ETINET 334

Recenzie

- J. Hanušin:** Povodeň – to nie je len veľká voda 335

Contents

- P. Eliáš:** Emerging Environmental Issues 285
Mikuláš J. Lisický: Evolutionary Sustainability: The Emerging Problem in Nature Conservation 289
E. Reichrtová: World Globalization Increases the Problems in Public Health 292
E. Románčíková: Valuation Methods of Effectivity of Environmental Investments 296
E. Tošovská: Development of the Foreign Trade in Environmental Goods in the Czech Republic 304
M. Jaďuďa: Urban Soils in Bratislava and their Impact on the Environment 310
R. Cimbala: Energetics and the Environment 314
D. Matyáš, T. Kučera: Abandoned Boundary Area – Landscape Phenomenon of the Former Region Sudety 320

Tribune

- E. Ginter:** Health Condition of the Public Does Not Depend

The emerging environmental issues

The second half of the 20th century enters the history of humankind with many unforeseeable and serious environmental issues requiring urgent solutions. Most of them appeared unexpectedly and are referred to as „ecological crises“. Although they occurred in the past, it is only now that we experience the consequences (for example climatic changes). Some problems are of global character with regional or local consequences; others (originally and essentially local) became regional and gain the global character. The world globalization caused an intensive migration of people between the continents, between the developed and developing countries, and it brings the transfer of a huge amount of microorganisms. Some scientists consider the appearing infectious diseases the main health problem of the 21st century. Biotic invasions of other organisms can lead to homogenization of flora and fauna of the Earth. It can mean disability of ecosystems to satisfy the increasing needs of mankind with articles and services.

The solution of these problems requires the effort of many institutions and huge financial means, but often we are short of them. Could we prevent these crises? What problems is the humankind facing? Do they endanger life quality of man, development of the humankind or the life on the Earth? Can we estimate it? In addition, can we avoid it? Are we able to find the modes and means of their solution?

Prophets, visionaries, futurologists, as well as scientists foretold many problems – from wars and interplanetary flights to the global catastrophe, the end of the Earth. Predictions, scientific forecasts of the future with modern methods including modelling are more frequently used in order to acquire a more real view of the future. This is also the way to solve the problems of the environment that may emerge. We try to point at some of them in this monothematic issue of *Životné prostredie*.

Pavol Eliáš

Only on Economics and Politics – the Cuban Paradox 328

Contacts

M. Huba: Josef Vavroušek Would be Just Sixty 328

Essay

J. Šlahorová: We Are Not Too Many 330

News

P. Eliáš: Invasions and Invasive Organisms 283

SEKOS: Opinion on the Calamity in the Tatras 331

M. Dobrovodská: The Rural-ETINET Project 334

Reviews

J. Hanušin: Flood Does Not Mean Only a Big Water 335